

دین غیر اختیاری بر فلسفه ، فلسفه اختیاری بر دیندر

فلسفه محض و عین

معارضه حرمت ، لاقیداره مرحمت

کائنات کے معماری

مؤلفی : ارنست ہکمل

کائنات کے معمار کی نذر؟ — انسان کے منشاوی ونسلی — کائنات کے انکشافی — عالم کے ابتدائی انتہائی — ایمان و باطل اعتقاد — فن و خریستیائی — پاپائے علم و فن علیہ اجرا ابتدائی حرکت و آواروزل — خریستیائی اخلاق کے خطاری — حکومت ، مکتب و کلابہ — کائنات کے معمار کے حلی . —

برنجی باب (مابعد)

مکتب

ہو مطالعاتی آ کلاشیلیدیغہ کررہ کرک تشکیلات جدیدہ حکومت و کرکسہ اصلاحات لازمی محاکم ایچون کنجیلرہ و برلسی لازمکن تعلیم و تربیہ ، ۱۹ نجی عصرک ترقیات فنیہ سیلہ غیر متناسب و کیری در . علوم ساثریہ پک زیادہ تفوق ایدن و یقیندن تدقیق ایدیہلہ جک اولورسہ ، ترقیات ذہنیہ نک تکمیل شعباتی کننیدنہ جمع ایتش بولنان علوم طبیعیہ ، مکتبلرہ زده ایکنجی درجہده بر اہمیتہ مظهر اولور ، و بر حکایہ قبیلندن اوقونور کچر . حالبوکہ دیگر طرفدن بالجلہ معلملرہ عجزہ ، قرون وسطی دن قلمہ بر طاقم معلومات ، دائرہ تاریخیہده اختصاص اک بویوک بروظیفہدر . السنہ مرده اوزرنده اجرا ایتش اولدقاری « تبعات عمیقہ ! » معلومات وسیعہ صرفیہ و نحوہ .. پک بویوک و قیمتدار زمانلرک محو و تباہندن بشقہ برشیتہ یارامیان بوتون بویلیکیلر ، و نہایت اقوامک وقوعات ظاہرہ لرینک تاریخی ، اولرک اک زیادہ اہمیت و بردکاری درسلدور .

ہو مکتبلرہده فلسفہ تطبیقیہ نک اک مهم موضوعلرندن بری اولان اخلاق اونوتولمش ویرینہ کایسا دعالری قائم اولشدور . اعتقاد دائما فنونہ ترجیح اولنور . ہم اولہ براعتقادکہ بزی وحدت موجود مسلکنہ کوتورہن اعتقاد فنی دکل ، شکل اصلیدی بوزولمش برخرستیائلفک ، غیر منتظم وقاعدہسز اعتقاد باطلی ! . . .

مکتب عالیہ کلنجہ ، اورالردہ مبحث کائناتک . انسانیاتک ، حیاتیاتک ورشمیاتک

اشكال حاضره سی باهیج اوقونماز، یاخود پك آز اوقونور . طلبه نك حافظه سی، نه تدقیقات نظریه ده، نه ده حیات عملیه ده هیچ بر فائده بخش ایدمه بن قواعد لسانیه و وقایع تاریخیه ایله ململوردر. مؤسسات عتیقه ده و دارالفنون شعبانته عین اصوللر جریان ایدر .

کلیسا

کلیسا بزه اوایله شیلردن بحث ایدر که اونلر فنون و حقایق حاضره ایله طبان طبانه ضد، و طبیعت حقننده کی معلومات عمیق مزه شدتله مخالفدر .

بز بوراده بابالق مسلكندن و حقیقت نامه هیچ برشی بیلمیه رك اعتقادات باطله یه صابلا نوب قالمقده بومسلك طاش چیقارتان انجیلی اورتود و قسقلدن بحث ایتیه جکزر .

یالکزر رؤسای دیندن حربتور و اولدقچه ذهنی آجیق بریسك « اعتقادك یاننده عقل و محاکمه ایچون ده بر بولندیرملیدر » طرزنده کی سوزینی تقدیر ایده جکزر .

ایلری ده ایضاح ایدیه جکی کبی دینده ، بزم وحدت موجود اساسمله پك زیاده توافق ایدن اخلاق اساسلری موجود اولدینی کبی، الوهیتك و کائناتك طبیعت و ماهیتنه ، حیات و انسامه دائر طبیعیونك تجاربیه اصلا توافق ایتمه بن نظریات ده وارددر . بناء علیه متفئنلرك ، کیمیا کرلرك، دو قوتورلرك و طبیعتی دقتله تدقیق و ترصد ایلدن فلاسفه نك کلیسایه کیتمه ملرینه حیرت ایتمه ملیدر .

شوقدر که علوم لاهوتیه و لسانیه ایله اوغراشانلر ، سیاسیون و حکام ؛ فنون حاضره نك نتایجندن بشقه برشی اولمیان وحدت موجود ایله تکامل اساسلری اوزرینه بناء ایدیلن « طبیعتی طانیق » علمنه بیگانه درلر . بوکا تأسف اولتور .

عقل ایله اعتقاد آره - مننده منازعه

پك فنا برماهیتی حائر بولنان بومناسازعات بوراده تلخیصاً کوسرتیلدی . بونلر حیات معنویه مزده اوقدر مدھش مسائل ظہر ره کتبرلر که انسان بلا تردد آزالرندن سیلکینوب جیققی ارزو ایدر . چونکه فنون حاضره نك بر نتیجه سی اولان ترقیات ذهنیه مز کندی حقوقی طلب ایدر . وعقل، محاکمه سایه سنده انسانی ینه علوم و فنون طرفندن احضار ایدلمش بر سعادتیه ایصاله جایشیر . فقط بوکا قارشی ، بزى هر درلو ترقیات معنویه و ذهنیه مزدن منعه چالیشان ، بر طاقم اعتقادات وارددر که قرون وسطانك ظلمتلی درینلکارتدن استحصال ایتدیکی بوش اساسلریله اك زیاده مشغول اولدیغز مسائل مهمه نك حلی ایمش کبی بزه بوتدر بلقی ایسته نیر .

ایشته کلیسا طرفدارلرنجه « دوغم » دینلن وعقل محاکمه نك حضورنده مناقشه جرات

دکل بلکه عقل و محاکمه نیک کند پس نه سجده ایتم که حاضر لشمی طلب اولنان اعتقادات بونلدر . و بوعتقاد لر تکمیل علم لاهوتی طرفدار لر نه ، علوم اجتماعیه طرفدار لر نه ، علوم لسانیه طرفدار لر نه ، علوم اجتماعیه طرفدار لر نه و عدول هیئت لر نه قبول ایدلشدر . و بو آدم لر بونلری بویله جه قبول ایدیرن شی ، بر خود بینی ، یا خود بر فکر منفعت دکل ، بالعکس بوعتقاداتک ، شغنائت تاریخیه و ماضی دن توارث ایدیکمز عادات ایله دهافولای اشتراک ایده بیلمسی در . عقل و حکمتک الک بویوک دشمنی ، « الحلق و فسالق » دن زیاده جهالت و تبلیک اولمشدر . بونلر علوم و فنونک اوج مدھش دشمنی درلر که اساطیرک الالهاری بیلر بونلرله مجادله ایتمشدر ؛ و اولکیسینی مغلوب ایده بیلدکاری حالده صوک ایکسیله باشه چیقهمامشدر .

الله انسان شکل و ماهیتی و برنلر

ترقیات فکریه دن محروم قالان بوفلسفه تکمیل قوتی (آنتروپیزم یا خود آنتروپومور فیزم) دینلن الهی انسان یا خود انسانی الله شکلنده تصور ایتمک صرف ایتمشدر . بن انسانم الوهیت تعبیردن غایت سقیم و مغلق فکرلر اکلارم . بومسلک فلسفی انسانک شکل و ماهیتی مکنونات ایچنده انسانک غیری موجوداتک کافه سنه مخالف اوله رق قبول ایدر . و انسانی کائنات عضویه نیک بر حد کالی عد ایله بونک تمامیه الوهیتدن آیری اولدیغی ادما ایلر .

خطا آلود اولان بومسلک ره دائر نه قدر تبعاتده بولنلسه حاصل اولان معلوماتک کافه سنه دقتله باقلدیغی وقت انسانک قارشیسنه (آنتروپوسانتیزم - آنتروپومورفیزم - آنتروپولاتریزم) ناملریله اوج درلو اعتقاد چیقار . بز بونلری ترتیب صره سیله برر برر تدقیق ایده جکمز :

آنتروپوسانتیزم و بومسلکک واصل اوله جنی صوک نقطه :

انسان بو طور اراق اوزرنده یا خود دها توسیع فکر ایدرک کائناتده بولنان عضوی موجودیتلرک کماله ایرمشیدر . یعنی کافه قوای خلقت انسانده تمرکز ایتمشدر ، انسان علت غاییه خلقت وزیده کون و مکندر . و خلقتده کی بو علت غاییه اولدن قصد و تعیین اولمشدر . ایشته آنتروپوسانتیزم !

بو خطا بحر سفید حوضه سی اطرافنده ظهور ایدن ادیان ثلاثه نیک عنعنه لری آراسنه قاریشمش و انسانده کی خود پرستی بی آرتمشدر . بو اوج دین که یهودیک ، خرسنیانلق ، و مسلمانلقدر . بونلر بو کون عالم مدینتک الک بیوک قسمنده مقبولدرلر .

آنتروپومورفیزم

اللهک انسان شکل و ماهیتنده یا خود انسانک الله شکل و ماهیتنده اولدیفنی انعا ایدن بو مسلک ، یالکنز اوج دین‌ده کی خلقته عائد عنعنه‌لک دکل، دیگر برطاقم دینلرده کی خرافه‌لرک بیله آراسنه قاریش‌مشددر . بومسلکی طوغرو بولانلر اللهک دنیایی یا عیسئی واداره ایتسنی ، اوسته بر معمارک برآو یا عیسیه و عقلی بر پادشاهک مملکتی اداره ایتسیله مقایسه ایدرلر . اونلرجه پادشاهلرک پادشاهی اولان الله بو وارلک محافظی و مدیری در ، بر انسان کندی مملکتی و ماللری حقنده فصل حرکت ایدرسه اوده کائنات حقنده اوپله معامله ایدر . بونک عکسنی دوشونمک‌ده مسلکجه طوغروددر . یعنی انسان‌ده طبقی الله کی در . حتی اینجیلده « الله انسانی کندی صورتده یاراندی » دیه یازیلدی در . اساطیر دینل اسکی زمانک ساده مصالیرنده بیله بوفلسفه موجوددر . اونلر اوزمان بر « الوهیت انسان » [۱] نظریه‌سی اویدر مشلر . و بوتون طابندقلری شیلره انسان شکلی ویره‌لک اونلرک ایدن وقاندن تشکل ایتش اولدقلری تصور ایتشلرددر .

شکلدن شکله کیره‌لک صوک زمانلرده حول واتحاد [۲] نامی آلان اسرار آلود بر نوع مسلک‌دها وارددرک اونک مقصدینی ایضاح ایتک بک زوردر . چونکه اونلر الله ایچون « کورونمز » ودها طوغروسی « هواخالنده‌در » دیرلر . بونکله برابر، دوشوندیکنی ، سوبلدیکی و انسانلر کی حرکت ایتدیکنی‌ده ادعا ایدرلر . بو اوپله بر ادعادرک غاز حالنده بر موجودله « ذات الفقره » حیوانلره مخصوص خاصه‌لرک کولونج اجتماعی تصویر ایدر .

آنتروپولتریزم

یوقاریدن بری اینجیلیوب طور دینغمز لاهوت و ناسوت فعالیتلرینک مقایسه‌سندن طبیعتیه بو اوجنچی مسلک چقییورک نتیجه‌سی ، دین و عبادت « در . بویوک‌لکار قارشیسندن انسان عضوینک موازنئی ضایع ایتسندن عبارت اولان بو عبادتلردن‌ده بر نتیجه ظهور ایدر : اوده « بقای روح » اعتقادیدر . بو اعتقاد « ثنائیت » [۳] دینیلن ایکی موجود مستقل قبول ایتک فلسفه‌سی طرفدارلرینه مخصوصدر . اونلر انسانک جسم و روحدن تشکل ایتدیکنی ، روحک موقت بر مدت ایچون وجودده ساکن اولدیفنی سوبیلرلر . ایشه بو اوج مسلک ، مختلف صورتلرده ایضاح ایدلش و دینلره قبول اولتمشددر . بویوکون بر چوق سئلردنبری فکرلرده کولکلن بومسلکلر بک دهشتلی خطاظر تشکیل ایتمکده و بزم وحدت

[1] homothéisme.

[2] Théosophie.

[3] Dualité.

موجود اساساً مزله طبان طبانه ضد کلکده در . چونکه کائنات عطف ایدیه‌جک عمومی بر نظر بومسلک‌رک ردینه کافی برهان‌رله نورلانیر .

نکونه (۱) بر نظر

یوقزیده ذکر ایتدیگمز بو اوج « اعتقاد » دن باشقه دها بر جوق اعتقادلر واردرکه هیچ مقبول اولدقلری حالده ثنائیت فلسفه‌سی طرفدارلرنجه و دینلرجه قبول ایدلشلردر . بونلره مقبول دکلدر ، دیورز . چونکه وحدت موجود « موجودک برلکی » تملی اوزرینه قورولان علم کائنات بوکا ، قارشیدر . بوجهی بر آزدها آجهلم . علم کائنات بزه بوتون طبیعت و عالم‌له دائر غایت آجیق معلومات ویرر . بومعلوماتک ندرجه دوغری اولوب اولدیفنی اولجه‌جک آلتلری‌ده واردر . بوسورتله اک زیاده مجهول کی کورون مسئله‌لری حل ایدرز . بوخصوصه‌کی قانونلری برر برر صایلم :

- ۱ — کائناتک اولی‌ده یوقدر ، آخری‌ده یوقدر ، حدودی‌ده یوقدر .
- ۲ — کائناتی دولدیران ماده ایله قونک برلش‌مسندن حصوله کان « جوهر » فضای نامتناهی‌نی یعنی سوکی اولیان مسافه‌لری طوایدیرمشدر ، و دائماً حرکت حالنده بولنور .
- ۳ — دائمی اولان بو حرکت‌ده بعضاً « آب اولارق بعضاً چوغاله‌رق بر تکمله طوغرو ایلرلر طورور .
- ۴ — عددلری نامتناهی اولان وائیرله مملو فضا ایجنه صاحبلمش بولنان بر جوق سماوی جبرملرده ماده قانونه تابعدر . بورادن غائب اولدی صاندیفمز بر جسم مطلقاً کائناتک بشقه بر طرفنه کیدر ، و بوراده یکیدن وجود بولدیفنی کوردیکمز بر جسم‌ده مطلقاً کائناتک بشقه بر طرفندن کایر .
- ۵ — کونشمز بر جوق کجیجی ییلدیزلردن بریدرکه ارضین اونک ینه کجیجی سیاره‌لردن برینی تشکیل ایدر .
- ۶ — ایضمزک سطحی صوغویوب‌ده اوزرنده صو حاصل اولارق برطاقم عضویت‌رک یشامسنه مساعد بدرجه‌یه کلنجه‌یه قدر اوزون بر مدت کچمشدر .
- ۷ — ارض‌زده حیاتک ظهوری یک تدریجی اولان برطاقم ، تشکل و تحلل ، لری تعقیب ایتشدرکه بوده میلیونلرجه سنه‌لرک کچمسنه توقف ایدر [تقریباً بوز میلیون سنه !]
- ۸ — حیاتک تدریجی تکملی نظریه‌سنه [۲] تابع اولارق کیتدکجه سربیلن و مکمالاشن حیوانلر آراسنده اک زیاده « ذات‌الفقره » اولانلر تمیز ایتمش و دیگرلرینی کچمشدر .

[۱] Cosmologie.

[۲] Processus biogénétique.

۹ — « ذات الفقره » اولانلر آراسنده اوزون برمدت صوكر ، ابتدائی پیلانلر وقوربنلر كي « قانی صوئوق » حیوانلر ونهایت « مملیلر » تمیزایتدی . [بوتیمز دنیانك كچیرمش اولدیغی تربیاس دورسنة تصادف ایدر] [۱] .

۱۰ — بوصفك ایچنده اك زیاده كمال ابراز ایدن مایمونلر اولمشدر . بوكال اوچنجی دورهنك بدایتنده وتقریباً اوج میلیون سنه اول واقع اولمشدر .

۱۱ — مایمونلر آراسنده انسان اك زیاده رجحان كسب ایتدی . بومظهریت اوچنجی دورهنك نهایتده ایدی واوزمانه قدر اك مكمل مخلوق اولقی اوزره « آتروپوئید » دهنلن . بر نوع مایمونلر واردی .

۱۲ — ایشته « علمك تاریخی » ... بو تاریخ میلیونلرجه سنه اوزامشدر . بو اوزون سنهلر خطرهنده جریان ایدن وقعه لره وتدریجی تكمللره باقارق برشی ظن ایتمه ملیدر . بونلر یالكز ارضده واقع اولانلردر . ارض ایسه كوشك موقت بر ذره سی و كاشاتك اورتیسنده آتی برحیاته مالك عضوی بر حجره ككدن بشقه بر شی دكلدر .

كاشانه بر نظر عطف ایتك قدر بی نمون ایدن بر شی یوقدر . چونكه بو نظر حله چالیشاجمزم مغلق مسئله لر ایچون بزه بر چوق وثیقه لر ابراز ایدر .

۱۳ — بو وثیقه لرله یالكز انسانك موقعی دكل ، عضویاتك موازننتی ضایع ایتسندن بشقه برشی اولیمان دین وعبادتلكده موقعی تعین ایدهك وردلری قولایله محققدر . انسانك كاشات ایچنده بودرجه ضعیف وكوچك اولدیغی ، عادتا بر « هیچ » مثابه سنده قالدیغی اكلاشیلدقدن صوكر ، كویا مهم بر عضو ایش كی كندی یا ادان او بیوك طبیعت كتله سنه قارشى عبادت نامی آلتنده عرض شكران ایتمی بك كولونج اولور .

ایشته بو حال . یعنی انسانك كندی بیوك برشی ، خاطری صاییلیر بر موجودیت عد ایتمی دركه كبر وغروره محل ویرمش وانجیلده كی « الله انسانى كندی صورتنده یاراندی » جمله سنك یازلمسنة سبب اولمشدر .

كذلك ابدی برحیات تخیلی ، وانسانده بر اراده نك موجودیتی خیالی هپ بوندن چیقدی . قیصرك مشهور كبر وغرور هذیانلری بیله بو اساسه رجعت ایدر . وانسانلك كندیلرنده بر آز الوهیت فرض ایتملرندن ایلری كایر . فقط بونلر بزه مقبول دكلدر . بز كاشانه نظر ایدرك هر مشكلی حل ایتك طرفدارى ز . یعنی هر شیده طبیعتك قانونلری قبول ایدر ، وبونقطه نظر دن كاشانك معمارلی ، طبیعتك مغلق مسئله لرینی حله چالیشیرز . — مایمیدی وار —